

Stockholm lyfter Sverige men 2 300 saknar behörighet

Nära 21 000 elever gick ut grundskolan i Stockholms län våren 2013. Länet har bättre resultat jämfört med övriga riket både avseende det genomsnittliga meritvärdet och andelen behöriga till gymnasieskolan.

Samtidigt står drygt var tionde avgångselev utan gymnasiebehörighet. Resultaten visar tydligt att de som har svårast att klara av grundskolan är elever med lågutbildade föräldrar samt elever som flyttat till Sverige efter grundskolestart i 7-års åldern.

Länet skiljer sig från övriga riket även avseende skol- och elevsammansättning. De mest markanta skillnaderna är länets förhållandevis höga andelar med elever i fristående skolor och de många eleverna med utländsk bakgrund. Skillnaderna är även mycket stora mellan kommunerna inom länet. Drygt hälften av de som avslutar grundskolan Täby gör det i en fristående skola medan Nykvarn, Nynäshamn, Vaxholm och Tyresö helt saknar fristående skolor med avgångselever. Andelen elever med utländsk bakgrund varierar från 6-7 procent i Ekerö, Nykvarn och Värmdö till runt hälften i Botkyrka och Södertälje.

Tabell 1. Elever som avslutat årskurs 9 våren 2013

	Riket		Stockholms län		Riket utom länet	
	Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)
Totalt	95 600		20 700		74 900	
Flickor	46 400	49	10 000	48,5	36 400	49
Pojkar	49 200	51	10 700	51,5	38 500	51
Kommunal huvudman	80 600	84	15 400	74	65 200	87
Fristående huvudman	15 100	16	5 300	26	9 700	13
Svensk bakgrund	75 700	79	14 800	73	60 900	81
Utländsk bakgrund*	19 900	21	5 900	27	14 000	19
<i>därav</i>						
Födda i Sverige	9 300		3 200		6 100	
Invandrade före 2004	3 600		900		2 700	
Invandrade 2004 el senare	7 000		1 800		5 200	
<i>därav nyinvandrade**</i>	2 900		800		2 100	
<i>Föräldrarnas högsta utbildning</i>						
Förgymnasial utbildning	5 100	5	1 100	5	4 000	5
Gymnasial utbildning	39 900	42	7 300	35	32 600	44
Eftergymnasial utbildning	48 300	51	11 700	57	36 600	49
Okänd/saknas	2 400	2	600	3	1 700	2

* Utländsk bakgrund - födda utomlands samt födda i Sverige med båda föräldrarna födda utomlands.

** Nyinvandrade - har kommit till Sverige de senaste 4 åren. Har inte bott i Sverige eller gått i svensk skola tidigare. **Källa:** Skolverket.

Grundskolans slutbetyg

Slutbetyg enligt det mål- och kunskapsrelaterade betygssystemet delades ut för första gången våren 1998. Betygen sätts utifrån de mål som eleverna enligt kursplanerna ska ha uppnått i slutet av det nionde skolåret och med hjälp av fasta betygskriterier. Allt sedan 1998 har det genomsnittliga meritvärdet och andelen behöriga till gymnasieskolan varit de vanligaste måtten när slutbetygen analyseras. För att nå gymnasiebehörighet krävdes tidigare godkända betyg i engelska, matematik och svenska/svenska som andraspråk. Inför hösten 2011 skärptes behörighetskraven för att få påbörja en gymnasieutbildning. Förutom de tre nämnda ämnena ska eleven även ha godkända betyg i ytterligare 5-9 ämnen. Behörighet finns nu i fyra olika nivåer. Behörighet till yrkesprogram förutsätter godkända betyg i åtta ämnen och behörighet till högskoleförberedande program förutsätter godkända betyg i 12 ämnen.

Fler än var tionde utan gymnasiebehörighet

Kraven för behörighet till gymnasieskolan har skärpts men förhållandet mellan Stockholms län och resten av riket består. Även detta år är länets siffror genomgående bättre än rikssnittet. Våren 2013 var det 11,2 procent av länets elever jämfört med 12,7 procent i övriga riket som inte uppnådde behörighet till yrkesprogrammen. Jämfört med föregående år har länet förbättrat sig med en halv procentenhet samtidigt som övriga riket ligger oförändrat. När det gäller de högskoleförberedande programmen saknar mellan 12,5 och 15,3 procent av länets avgångselever behörighet. De elva procent i länet som saknar gymnasiebehörighet motsvarar 2 300 elever.

Behörighet

För att en elev ska vara behörig att söka till gymnasieskolans nationella och specialutformade program krävs godkända betyg i 8-12 ämnen.

För de elever som inte uppnår behörighet finns fem introduktionsprogram tillgängliga.

Tabell 2. Elever med gymnasiebehörighet i Stockholms län, andelar i procent

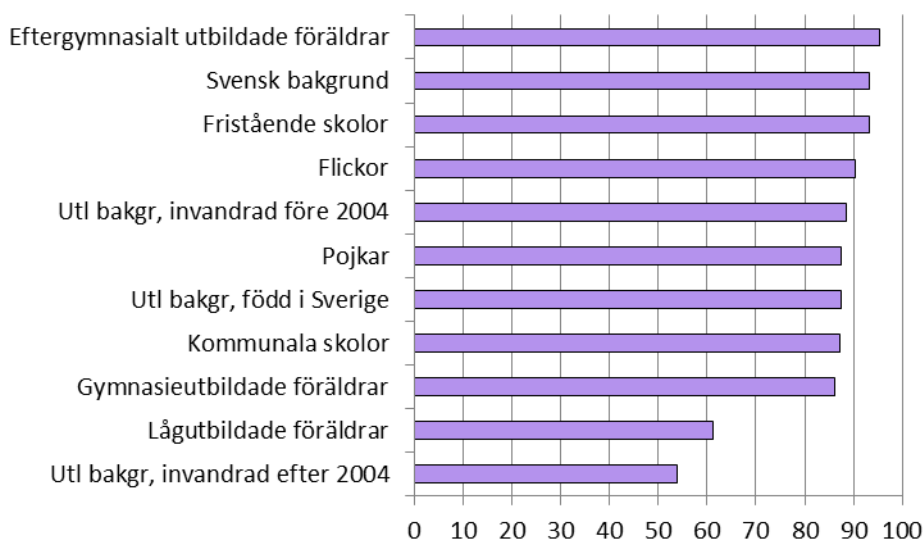
	Yrkesprogram	Andel elever behöriga till			Andel ej behöriga	
		Högskoleförberedande program			Sthlm	Riket utom Sthlm
		Estetiskt program	Ekonomi-Humanistiska och Samhällsvetarprogrammet	Naturvetenskapligt och Tekniskt program		
Totalt	88,8	87,5	85,9	84,7	11,2	12,7
Flickor	90,3	89,3	87,6	86,8	9,7	11,4
Pojkar	87,5	86,2	84,1	82,9	12,5	14,0
Kommunal huvudman	87,3	86,1	84,0	83,2	12,7	13,7
Fristående huvudman	93,3	92,4	91,2	89,4	6,7	6,5
Svensk bakgrund	93,3	92,3	90,8	89,9	6,7	9,4
Utländsk bakgrund	77,5	76,0	73,2	71,8	22,5	27,3
<i>därav</i>						
Födda i Sverige	87,5	86,0	83,4	81,8	12,5	15,1
Invandrade före 2004	88,5	86,8	84,0	83,0	11,5	14,1
Invandrade 2004 el senare	53,9	52,6	49,5	48,2	46,1	48,6
<i>därav nyinvandrade</i>	30,6	29,5	27,8	26,9	69,4	73,2
<i>Föräldrarnas högsta utbildning</i>						
Förgymnasial utbildning	61,2	58,5	54,7	53,0	38,8	43,4
Gymnasial utbildning	86,2	84,6	81,6	80,0	13,8	15,0
Eftergymnasial utbildning	95,3	94,7	93,6	93,0	4,7	5,4

Förbättrade resultat bland flickor och elever med utländsk bakgrund

Det är något vanligare att flickor jämfört med pojkar uppnår behörighet. Tidigare har könsskillnaden varit mindre i Stockholm jämfört med övriga riket men i år försvann skillnaden och ligger nu på knappa tre procentenheter i båda regionerna. Orsaken till detta är att andelen behöriga flickor i länet ökat med nästan en procentenhet samtidigt som flickor i övriga riket och pojkar i såväl riket som länet endast förändrats marginellt.

Elever med utländsk bakgrund når behörighet i betydligt mindre utsträckning jämfört med dem med svensk bakgrund. Samtidigt hör de till den grupp som förbättrat resultaten mest jämfört med föregående år, andelen obehöriga har minskat från 24 till 22,5 procent. Vidare har de obehöriga minskat i alla undergrupper; födda i Sverige, invandrat före 2004 samt efter 2004. Andelen obehöriga med svensk bakgrund ligger oförändrad på 7 procent.

Diagram 1. Gymnasiebehörighet i olika elevgrupper i Stockholms län, andelar i procent

Föräldrarnas utbildningsnivå mer avgörande än svensk eller utländsk bakgrund

Elever med lågutbildade föräldrar, d.v.s. som saknar en gymnasieutbildning, har alltid haft svårt att nå grundskolans mål och inget tyder på att resultaten är på väg att förbättras. Våren 2013 nådde 39 procent av dessa elever inte behörighet till gymnasieskolan. Andelen är oförändrad jämfört med föregående år men en försämring jämfört med 2011 då 35,7 procent inte var behöriga. Utgår man från 2010 då 33,5 procent av länets elever med lågutbildade föräldrar inte nådde behörighet är det en försämring på 5,3 procentenheter. Jämfört med övriga riket har dock både elever med utländsk bakgrund och elever med lågutbildade föräldrar i länet bättre resultat.

Den främsta förklaringen till att gruppen elever med utländsk bakgrund har sämre resultat än elever med svensk bakgrund är föräldrarnas utbildningsnivå. Det är vanligare att elever med utländsk bakgrund har föräldrar med lägre utbildningsnivå. Elever med utländsk bakgrund och högutbildade föräldrar presterar på samma nivå som övriga med högutbildade föräldrar.¹ En annan viktig omständighet är att elever som invandrat efter grundskolestart, när de var omkring 7 år eller äldre, har betydligt svårare att klara grundskolan. Hälften av dessa elever lyckas inte nå gymnasiebehörighet. Allra svårast utgångsläge har de som bara vistats i landet några få år. I länet gick 800 elever ut grundskolan efter att ha bott i Sverige i högst fyra år, bland dessa nådde ändå en knapp tredjedel behörighet till gymnasieskolan.

¹ Se bilaga 3 för diagram om förhållanden mellan olika bakgrundsvariabler, riksnivå.

Kommunala skillnader mellan 1 och 22 procent

Stockholms län har som framkommit en relativt hög andel elever som når behörighet till gymnasieskolan. Av de övriga länen är det fem, med Halland i spetsen, som har högre andelar behöriga elever och 15 län har lägre andelar, se tabell 11 i bilaga.

Samtidigt är skillnaderna mellan länets kommuner stora. I Danderyd, Nykvarn, Vaxholm, Täby och Lidingö är över 95 procent av eleverna behöriga. Av länets kommuner har elva en lägre andel behöriga jämfört med genomsnittet i övriga riket på 87,3 (12,7 procent ej behöriga). I Upplands Väsby, Sigtuna och Södertälje saknar runt var femte avgångselev behörighet till gymnasieskolan.

I tabell 3 redovisas andelarna elever som inte når behörighet till gymnasieskolans yrkesprogram. Andelarna som inte når behörighet till de högskoleförberedande gymnasieprogramen är något högre. 12 stockholmskommuner placerar sig bättre än riksgenomsnittet på alla fyra behörighetsnivåer. Högst upp i listorna återkommer Danderyd, Nykvarn, Täby och Lidingö. De elva kommunerna under riksnittet i tabell 3 ligger även under genomsnittet på övriga behörighetsnivåer.

Minskande elevkullar

I tabellen framgår även de stora skillnaderna i elevantal mellan länets kommuner. Stockholms kommun är i särklass störst, de nära 8 000 avgångseleverna utgör mer än var tredje avgångselev i länet. Andra stora skolkommuner med runt tusen avgångselever är Nacka, Huddinge, Täby och Södertälje. Minst är Vaxholm och Nykvarn med runt 100 avgångselever var.

Elevkullarnas storlek beror i första hand på hur många barn som föds. Den minskning vi nu ser stammar från den sjunkande nativiteten under 1990-talets andra hälft. Kullarna med avgångselever har minskat de senaste åren och jämfört med 2010 gick 3 200 färre elever ut grundskolan i Stockholms län våren 2013. Länet minskning på 13 procent är dock mindre än den i övriga riket där de 15 800 färre eleverna motsvarar en minskning om 17 procent. I antal har Stockholms kommun minskat mest (-1 090) men sett till andelar står Värmdö för det största tappet då man gått från 510 till 210 avgångselever på fyra år. Södertälje, Järfälla, Botkyrka, Haninge och Österåker har minskat med 120-170 elever. Sundbyberg och Nacka är de enda kommuner där elevantalet gått upp jämfört med 2010.

Örebro är det enda län som har haft en andelsmässigt mindre elevminskning jämfört med Stockholm, se tabell 10 i bilaga. Dalarna, Kalmar, Jämtland och Gotland har minskat mest. Antalet avgångselever väntas minska i ytterligare två år för att sedan åter börja växa.

Tabell 3. Ej behöriga på kommun-nivå, andelar i procent

Kommun	Antal elever	Andel ej behöriga
Danderyd	463	*
Nykvarn	120	*
Vaxholm	90	*
Täby	1 042	2,4
Lidingö	466	2,6
Värmdö	210	4,8
Sollentuna	791	5,2
Nacka	1 190	5,5
Ekerö	254	7,5
Järfälla	693	9,5
Huddinge	1 083	10,2
Vallentuna	347	11,0
Stockholms län	20 728	11,2
Solna	400	11,3
Stockholm	7 677	11,3
Nynäshamn	273	11,7
Riket	95 609	12,4
Riket utom länet	74 881	12,7
Tyresö	475	13,9
Salem	189	14,3
Österåker	356	15,2
Norrtälje	584	15,8
Haninge	774	16,7
Botkyrka	902	17,1
Upplands-Bro	227	17,6
Sundbyberg	247	17,8
Södertälje	958	18,4
Sigtuna	472	19,9
Upplands Väsby	445	22,0

* = I dessa kommuner var 1-4 elever ej behöriga. Statistik för så små grupper redovisas inte.

Det genomsnittliga meritvärdet ligger oförändrat

Stockholms län har ända sedan betygssystemet infördes 1998 haft ett högre genomsnittligt meritvärde jämfört med riket och skillnaden har ökat över tiden. 2013 kan dock bli starten på ett trendbrott då länets värde minskade med 0,2 poäng samtidigt som övriga rikets ökade med 2,1 poäng jämfört med året innan.

Meritvärde

Inför valet till gymnasieskolan beräknas elevernas meritvärde. Det beräknas summan av betygsvärdena för de 16 bästa betygen i elevens slutbetyg (E=10, D=12,5, C=15, B=17,5, A=20). F = ej godkänt. Det högsta möjliga meritvärdet är 320 poäng.

Flickor 20 poäng över pojkar och fristående skolor 20 poäng över kommunala

Flickorna har liksom alla tidigare år ett markant högre genomsnittligt meritvärde än pojkarna. Könsskillnaden brukar vara mindre i länet än utanför och det är den även i år, flickorna ligger 21 respektive 22 meritpoäng över pojkarna. Skillnaden mellan flickors och pojkars meritvärden har varit ungefär lika stor sedan 1998.

Föräldrarnas utbildningsnivå är den bakgrundsfaktor som har allra störst betydelse för elevernas resultat. Elever vars föräldrar har eftergymnasial utbildning har i både länet och riket genomgående mycket bättre studieresultat jämfört med elever vars föräldrar har lägre utbildning. I Stockholms län har elever med minst en förälder med eftergymnasial utbildning ett genomsnittligt meritvärde på 242 poäng. Meritvärdet bland elever vars föräldrar endast har grundskoleutbildning ligger 75 poäng lägre, på 167 poäng.

Tabell 4. Genomsnittligt meritvärde hos elever som avslutat årskurs 9 våren 2013

	Riket	Stockholms län	Riket utom Sthlm län
Genomsnittligt meritvärde	213,1	222,3	210,5
Flickor	224,3	233,2	221,9
Pojkar	202,4	211,9	199,7
Kommunal huvudman	209,7	217,2	207,9
Fristående huvudman	231,4	237,3	228,2
Svensk bakgrund	218,1	230,4	215,1
Utländsk bakgrund <i>därav</i>	193,7	201,6	190,4
Födda i Sverige	209,3	215,0	206,4
Invandrade före 2004	210,8	217,2	208,7
Invandrade 2004 el senare <i>därav nyinvandrade</i>	162,7 123,7	168,7 132,5	160,6 120,2
<i>Föräldrarnas högsta utbildning</i>			
Förgymnasial utbildning	159,6	167,0	157,4
Gymnasial utbildning	198,3	203,8	197,0
Eftergymnasial utbildning	233,3	242,2	230,5

Stockholms eleverna ligger 7-15 meritpoäng över motsvarande grupp i övriga riket. Störst skillnad mellan elever från Stockholms län respektive övriga riket är det bland de med svensk bakgrund (15 poäng), pojkar samt de med eftergymnasialt utbildade föräldrar (12 poäng).

De fristående skolorna har generellt en högre andel elever med högutbildade föräldrar och dessa skolor har också ett högre genomsnittligt meritvärde jämfört med de kommunala skolorna. Både i Stockholms län och i övriga riket ligger de fristående skolorna i genomsnitt 20 meritpoäng över de kommunala skolorna. Skolor med hög andel elever med utländsk bakgrund finns med både kommunal och fristående huvudman.

50 poäng mellan Danderyd och Upplands Väsby

Bland kommunerna i Stockholms län varierar det genomsnittliga meritvärdet mellan 247 i Danderyd och 196,5 i Upplands Väsby. Även Lidingö, Nacka, Täby och Sollentuna meritvärden över 230 poäng. Samma kommuner har varit topp de senaste fyra åren. I andra änden av skalan är variationen större även om samma kommuner ofta återkommer i den lägre tredjedelen. Lägst meritvärden 2013 återfinns i Upplands Väsby, Haninge, Sigtuna, Botkyrka, Södertälje och Österåker.

Flickorna har högre meritvärde än pojkarna i länets samtliga kommuner, i genomsnitt 20 meritpoäng över, men skillnaderna är stora mellan olika kommuner, se tabell 8 i bilaga. Vaxholm har liksom föregående år den klart minsta könsskillnaden med 5 poäng medan de största återfinns i Salem, Sundbyberg, Ekerö, Nykvarn och Upplands-Bro där det skiljer över 29 poäng. Det är sällan samma kommuner som återkommer med små respektive stora könsskillnader. Få kommuner har någon gång under de senaste fyra åren haft könsskillnader under 10 poäng. Förutom Vaxholm har det varit Sundbyberg, Lidingö och Sigtuna.

Flickornas genomsnittliga meritvärden varierar mellan 258,3 i Lidingö och 209,5 i Upplands Väsby. Motsvarande för pojkarna är 238,2 i Danderyd och 184,1 i Sundbyberg.

Jämfört med föregående år har alla län utom fyra höjt sitt genomsnittliga meritvärde. Trots att Stockholm hör till dessa fyra har länet fortfarande det högsta meritvärdet av alla län. Närmast efterföljande Halland har ett genomsnittligt meritvärde på 217. Lägst värde har Gävleborg med 201, se tabell 12 i bilaga.

Olika förutsättningar i olika kommuner

Likt länets vuxna befolkning är inte heller eleverna jämt fördelade över kommunerna. Andelen högutbildade föräldrar och sent invandrade elever varierar och påverkar i någon mån kommunernas resultat. Men även könsfördelningen är ojämn och kan påverka då flickor ofta har bättre betyg än pojkar. Av länets avgångselever var 51,5 procent pojkar och 48,5 procent flickor. I Solna utgör dock pojkarna hela 58 procent och i Haninge, Sigtuna, Upplands Väsby och Österåker är motsvarande andel 55 procent. Därefter följer Södertälje på 54 och en rad kommuner på 53 procent. Flickor utgör däremot över 50 procent i Upplands-Bro, Nacka, Danderyd och Sundbyberg. I Stockholms kommun är könsfördelningen 50/50.

Dessa variationer beror huvudsakligen på skolval och pendling då en del elever går i skola i en annan kommun än de bor. Alla kommunuppgifter i denna rapport baserar sig på skolkommun. De elever som bor och går i skola i olika kommuner är statistikförda på skolkommunen och inte boendekommunen.

Tabell 5. Genomsnittligt meritvärde på kommunnivå

Kommun	Genomsnittligt meritvärde
Danderyd	247,0
Lidingö	246,9
Nacka	241,8
Täby	241,8
Sollentuna	238,7
Ekerö	227,7
Värmdö	227,7
Stockholm	227,1
Nykvarn	225,9
Stockholms län	222,3
Järfälla	220,9
Vaxholm	218,7
Solna	217,8
Huddinge	217,5
Riket	213,1
Salem	211,8
Riket utom länet	210,5
Tyresö	210,0
Upplands-Bro	208,7
Sundbyberg	207,8
Norrtälje	206,5
Nynäshamn	205,6
Vallentuna	205,6
Österåker	204,2
Södertälje	203,8
Botkyrka	203,0
Sigtuna	202,9
Haninge	202,6
Upplands Väsby	196,5

Var fjärde pojke saknar betyg i något ämne

För att nå behörighet till gymnasieskolan krävs godkända betyg i flera - men inte alla - ämnen. Andelen elever med godkända betyg i alla de ämnen grundskolan omfattar är därmed lägre jämfört med andelarna med behörighet till gymnasieskolan. Drygt var femte elev som gick ut grundskolan våren 2013 saknade betyg i ett eller flera ämnen. Andelen är något mindre i Stockholms län jämfört med övriga riket.

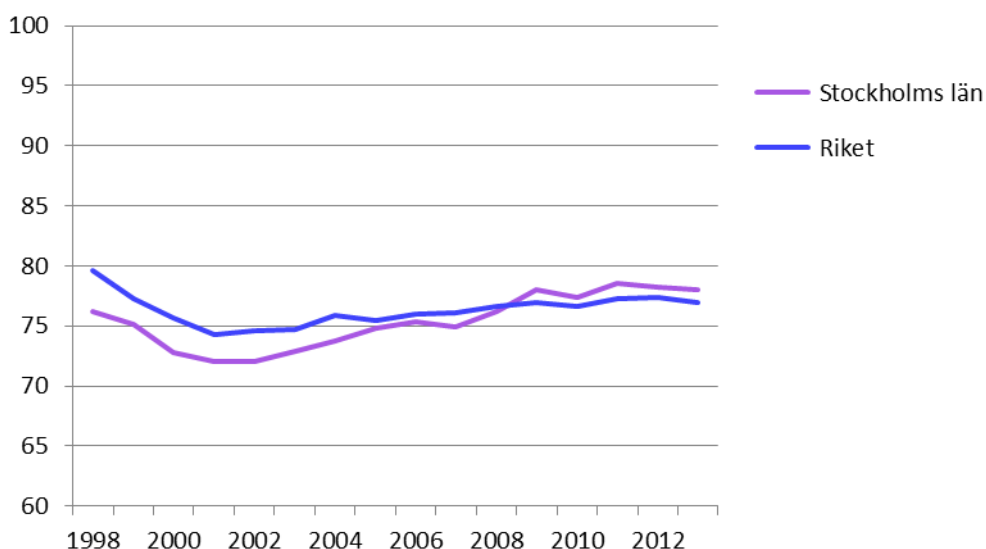
Liksom vid meritvärde och behörighet har flickor, elever vid fristående skolor, elever med svensk bakgrund och elever med högutbildade föräldrar bäst resultat. Bland

elever som invandrat 2004 eller senare och/eller med lågutbildade föräldrar är det vanligare att sakna ett eller flera betyg jämfört med att ha betyg i alla ämnen.

Tabell 6. Elever som nått målen i alla ämnen som ingått i utbildningen, andelar i procent

	Riket	Stockholms län	Riket utom Sthlm län
Andel med betyg i alla ämnen	77,0	78,0	76,7
Flickor	80,1	80,6	79,9
Pojkar	74,1	75,6	73,7
Kommunal huvudman	75,6	76,1	75,5
Fristående huvudman	84,4	83,7	84,7
Svensk bakgrund	81,5	84,3	80,7
Utländsk bakgrund <i>därav</i>	59,9	62,1	59,0
Födda i Sverige	70,3	71,2	69,8
Invandrade före 2004	72,0	72,7	71,7
Invandrade 2004 el senare <i>därav nyinvandrade</i>	39,8 20,1	40,3 22,3	39,6 19,3
<i>Föräldrarnas högsta utbildning</i>			
Förgymnasial utbildning	41,0	42,4	40,6
Gymnasial utbildning	71,6	71,2	71,7
Eftergymnasial utbildning	87,1	87,7	86,9

Diagram 2. Andel (%) som nått målen i alla ämnen, i Stockholms län och riket

Mellan 8 och 36 procent saknar godkända betyg i alla ämnen

Också när det gäller andelen elever som når målen i alla ämnen hamnar Danderyd och Täby i topp med 92 procent av eleverna. Även i Nykvarn och Lidingö har fler än nio av tio elever minst godkänt i alla ämnen. I Upplands Väsby, Upplands-Bro, Sundbyberg, Sigtuna och Södertälje går runt var tredje elev ut grundskolan utan godkända betyg i ett eller flera ämnen.

Andelen elever som lyckas nå målen i alla ämnen varierar för flickor mellan 95 procent i Danderyd och 69 procent i Botkyrka. Motsvarande för pojkar är 92 procent i Täby och 54 procent i Sundbyberg, se tabell 9 i bilaga.

I nästan alla kommuner lyckas flickor i större utsträckning nå målen i alla ämnen. De största könsskillnaderna på 11-24 procentenheter återfinns i Sundbyberg, Nynäshamn, Vallentuna, Upplands-Bro, Salem och Tyresö. Endast i en av länets kommuner, Botkyrka, har en större andel pojkar än flickor nått målen i grundskolans alla ämnen. I Huddinge är andelarna lika stora.

Den stora betydelsen av behörighet

Varje år under hela 2000-talet har i genomsnitt 2 400 elever i Stockholms län avslutat grundskolan utan att ha uppnått behörighet till gymnasieskolan.

Problem med att klara av grundskolan är allt för ofta ett första steg på ett långt och svårbrutet utanförskap. En majoritet av de elever som i grundskolan misslyckas med att nå gymnasiebehörighet står även flera år och utbildningsinsatser senare utan en gymnasieexamen, se diagram 3.

Två elevgrupper har särskilt svårt att klara av grundskolan, barn som invandrat någon gång under grundskoletiden och barn vars föräldrar saknar gymnasieutbildning. Bland de avgångselever som invandrat vid sju års ålder eller senare uppnår endast 54 procent behörighet till gymnasieskolan. Motsvarande andel bland de elever som invandrat före grundskolestart är 89 procent och bland de med svensk bakgrund 93 procent.

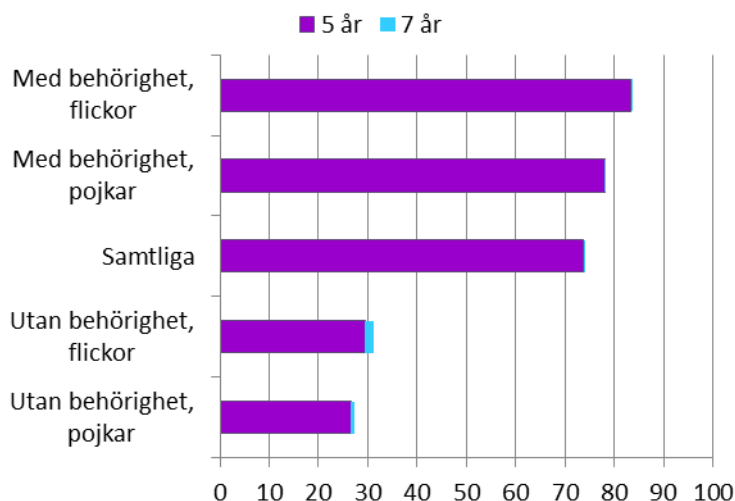
Föräldrarnas utbildningsnivå är även den främsta förklaringen till att elever med utländsk bakgrund har sämre resultat jämfört med elever med svensk bakgrund. Elever med utländsk bakgrund och högutbildade föräldrar presterar på samma nivå som övriga med högutbildade föräldrar. Bland de elever i länet vars föräldrar saknar gymnasieutbildning är det mer än var tredje, 39 procent, som inte uppnår behörighet till gymnasieskolan. Motsvarande andelar bland elever vars föräldrar har gymnasieutbildning respektive eftergymnasial utbildning är

Tabell 7. Andel (%) elever med godkända betyg i alla ämnen

Kommun	Andel (%) som nått målen i alla ämnen
Danderyd	92,4
Täby	92,4
Nykvarn	91,7
Lidingö	90,6
Sollentuna	88,5
Nacka	88,1
Ekerö	86,6
Vaxholm	83,3
Värmdö	82,4
Huddinge	82,2
Järfälla	78,8
Solna	78,3
Nynäshamn	78,0
Stockholms län	78,0
Riket	77,0
Stockholm	76,7
Riket utom länet	76,7
Tyresö	76,2
Vallentuna	76,1
Salem	74,6
Norrtälje	72,4
Österåker	71,6
Haninge	70,5
Botkyrka	69,6
Södertälje	67,5
Sigtuna	66,9
Sundbyberg	66,0
Upplands-Bro	64,3
Upplands Väsby	64,0

14 respektive 5 procent. Vidare ser problemet med elever utan gymnasiebehörighet mycket olika ut i olika delar av länet. I en del kommuner saknar över 100 avgångselever behörighet, i andra är det bara en handfull. I Stockholms kommun som har ojämförligt flest elever avslutade 860 barn grundskolan utan att vara behöriga till gymnasiet.

Diagram 3. Nybörjare i gymnasiet som 5 respektive 7 år senare har en gymnasieexamen, nybörjare år 2004 i Stockholms län. Andelar i procent

I dag ställer såväl samhället som arbetslivet allt högre krav på utbildning och en slutförd gymnasieutbildning är ofta ett krav för anställning. I Stockholms län förvärvsarbetar 80 procent av de med gymnasieutbildning jämfört med 61 procent av dem som endast har en förgymnasial utbildning. Bland de med eftergymnasial utbildning förvärvsarbetar 84 procent.² Framöver förväntas efterfrågan på högutbildad arbetskraft i Stockholms län att öka med ca 150 000 arbetstillfällen fram till år 2020.³ Efterfrågan på gymnasialt utbildad arbetskraft väntas öka med ca 65 000 personer – samtidigt som efterfrågan på lågutbildad arbetskraft, d.v.s. personer utan gymnasieutbildning, väntas minska med 12 000 personer.

Det finns en uppenbar risk för att vissa grupper hamnar i ett utanförskap som består över generationsgränserna och är tydligt redan vid 15 års ålder. Resultaten ställer alla som arbetar med skolfrågor och möter barn i Stockholms län inför en stor och viktig utmaning: att höja andelen elever som klarar av grundskolan.

Kontakt

Vill du veta mer kan du kontakta:

Gunhild Graseman
Länsstyrelsen i Stockholms län
Enheten för analys

gunhild.graseman@lansstyrelsen.se
Tfn 08 785 50 61

Om Nutid & framtid

Nutid & framtid är en analysserie från Länsstyrelsens analysenhet. Syftet med serien är att öka kunskapen om förutsättningarna för regional utveckling i Stockholms län.

² SCB statistikdatabasen, avser år 2012, ålder 20-64.

³ Stockholm 2020, En utbildnings- och arbetsmarknadsprognos. Länsstyrelsen i Stockholms län 2011.

Bilaga 1

Kommuntabeller efter kön

Tabell 8

Slutbetyg grundskolan 2013

Genomsnittligt meritvärde uppdelat på kön och skolkommun

	Flickor		Pojkar
Lidingö	258,3	Danderyd	238,2
Danderyd	255,6	Lidingö	236,7
Nacka	252,7	Täby	233,3
Täby	250,6	Nacka	230,4
Sollentuna	249,2	Sollentuna	228,5
Ekerö	246,1	Värmdö	217,0
Nykvarn	241,8	Stockholm	216,8
Värmdö	238,6	Vaxholm	216,4
Salem	237,6	Järfälla	212,2
Stockholm	237,5	Nykvarn	212,0
Stockholms län	233,2	Stockholms län	211,9
Järfälla	230,7	Ekerö	211,4
Solna	229,7	Huddinge	210,2
Sundbyberg	229,5	Solna	209,3
Huddinge	225,7	Riket	202,4
Riket	224,3	Riket utom länet	199,7
Tyresö	222,9	Österåker	197,8
Upplands-Bro	222,5	Tyresö	197,6
Riket utom länet	221,9	Norrtälje	196,5
Vaxholm	221,3	Botkyrka	196,2
Nynäshamn	220,4	Vallentuna	195,1
Vallentuna	217,1	Sigtuna	194,7
Norrtälje	216,9	Haninge	194,7
Södertälje	215,3	Södertälje	194,0
Sigtuna	212,5	Upplands-Bro	193,0
Österåker	212,3	Nynäshamn	192,7
Haninge	212,2	Salem	188,9
Botkyrka	209,9	Upplands Väsby	185,8
Upplands Väsby	209,5	Sundbyberg	184,1

Differens (i meritpoäng) mellan könen	
Vaxholm	4,9
Botkyrka	13,7
Österåker	14,5
Huddinge	15,5
Täby	17,3
Danderyd	17,4
Haninge	17,5
Sigtuna	17,8
Järfälla	18,5
Solna	20,4
Norrtälje	20,4
Sollentuna	20,7
Stockholm	20,7
Stockholms län	21,3
Södertälje	21,3
Värmdö	21,6
Lidingö	21,6
Riket	21,9
Vallentuna	22,0
Riket utom länet	22,2
Nacka	22,3
Upplands Väsby	23,7
Tyresö	25,3
Nynäshamn	27,7
Upplands-Bro	29,5
Nykvarn	29,8
Ekerö	34,7
Sundbyberg	45,4
Salem	48,7

Tabell 9

Slutbetyg grundskolan 2013

Andel (%) som uppnått målen i alla ämnen uppdelade på kön och skolkommun

	Flickor		Pojkar
Danderyd	95	Täby	92
Nykvarn	93	Nykvarn	91
Täby	93	Danderyd	90
Lidingö	92	Lidingö	89
Ekerö	90	Sollentuna	88
Nacka	90	Nacka	86
Sollentuna	89	Ekerö	84
Nynäshamn	87	Huddinge	82
Värmdö	86	Vaxholm	81
Vaxholm	86	Värmdö	79
Vallentuna	84	Järfälla	77
Tyresö	82	Solna	77
Huddinge	82	Stockholms län	76
Salem	81	Riket	74
Järfälla	81	Stockholm	74
Stockholms län	81	Riket utom länet	74
Riket	80	Nynäshamn	71
Riket utom länet	80	Tyresö	71
Solna	80	Österåker	71
Stockholm	79	Haninge	70
Sundbyberg	78	Botkyrka	70
Norrtälje	77	Vallentuna	69
Haninge	72	Salem	69
Österåker	72	Norrtälje	68
Upplands-Bro	71	Södertälje	65
Södertälje	71	Sigtuna	64
Sigtuna	70	Upplands Väsby	60
Upplands Väsby	69	Upplands-Bro	57
Botkyrka	69	Sundbyberg	54

Differens (i procentenheter) mellan könen	
Botkyrka	-1
Huddinge	0
Sollentuna	1
Täby	1
Österåker	1
Haninge	2
Nykvarn	2
Lidingö	3
Solna	3
Järfälla	4
Nacka	4
Stockholms län	5
Danderyd	5
Stockholm	5
Vaxholm	5
Ekerö	6
Sigtuna	6
Södertälje	6
Riket	6
Riket utom länet	6
Värmdö	7
Norrtälje	9
Upplands Väsby	9
Tyresö	11
Salem	12
Upplands-Bro	14
Vallentuna	15
Nynäshamn	16
Sundbyberg	24

Data om andel behöriga/ej behöriga till gymnasieskolan, uppdelad efter kommun och kön, finns inte tillgänglig i Skolverkets statistik.

Bilaga 2

Länstabeller

Slutbetyg grundskolan 2013

Tabell 10

Elevutveckling jämfört med 2010

Län	Antal elever 2013	Förändring jämfört med 2010	
		Antal	Andel (%)
Örebro	3 064	-433	-12,4
Stockholm	20 728	-3 164	-13,2
Skåne	12 496	-1 991	-13,7
Värmland	2 727	-447	-14,1
Västerbotten	2 724	-478	-14,9
Uppsala	3 546	-660	-15,7
Södermanland	2 937	-553	-15,8
Kronoberg	1 943	-383	-16,5
Riket	95 609	-18 928	-16,5
Västernorrland	2 432	-505	-17,2
Västra Götaland	16 050	-3 343	-17,2
Gävleborg	2 705	-567	-17,3
Riket utom länet	74 881	-15 764	-17,4
Blekinge	1 471	-319	-17,8
Jönköping	3 648	-832	-18,6
Östergötland	4 388	-1 007	-18,7
Norrbottn	2 464	-577	-19,0
Västmanland	2 564	-641	-20,0
Halland	3 136	-820	-20,7
Gotland	573	-171	-23,0
Jämtland	1 194	-362	-23,3
Kalmar	2 217	-759	-25,5
Dalarna	2 602	-916	-26,0

Tabell 11

Andel elever som ej uppnått behörighet till gymnasieskolan (yrkesprogram)

Län	Andel (%) ej behöriga	
Halland	8,9	↓
Norrbottn	10,3	↑
Uppsala	10,9	-
Jämtland	11,1	↓
Gotland	11,2	↓
Stockholm	11,2	↓
Värmland	11,3	↑
Västerbotten	11,4	↑
Kalmar	11,7	↓
Skåne	12,2	↓
Kronoberg	12,3	↓
Jönköping	12,4	↓
Riket	12,4	↓
Riket utom länet	12,7	-
Västra Götaland	12,7	-
Blekinge	12,8	↓
Östergötland	13,5	↑
Dalarna	13,6	↑
Södermanland	14,2	↓
Västernorrland	15,1	↓
Västmanland	15,4	↑
Örebro	16,6	↑
Gävleborg	17,7	↑

Pilarna i tabellerna relaterar till motsvarande andel ej behöriga våren 2012.

En pil som pekar upp avser att värdet är högre 2013 jämfört med 2012.

En pil som pekar nedåt avser att värdet är lägre 2013 jämfört med 2012.

Tabell 12
Genomsnittligt meritvärde

Län	Genomsnittligt meritvärde	
Stockholm	222,3	↓
Halland	217,4	↑
Skåne	215,0	↑
Uppsala	214,4	↑
Gotland	213,8	↑
Riket	213,1	↑
Västerbotten	213,0	↑
Jämtland	212,9	↑
Norrbottn	212,7	↓
Västra Götaland	211,9	↑
Riket utom länet	210,5	↑
Värmland	209,4	↑
Södermanland	209,0	↑
Kronoberg	208,8	↑
Östergötland	208,7	↑
Jönköping	207,9	↑
Kalmar	207,7	↑
Västmanland	207,2	↓
Blekinge	205,6	↑
Dalarna	205,6	↑
Örebro	203,9	↑
Västernorrland	202,6	↑
Gävleborg	200,6	↓

Tabell 13
Andel elever (%) som har nått målen i alla grundskolans ämnen

Län	Andel elever (%) som nått målen i alla ämnen	
Halland	83,4	↑
Norrbottn	81,7	↓
Jämtland	81,6	↓
Gotland	81,5	↑
Västerbotten	80,4	↑
Kalmar	79,3	↑
Värmland	78,1	↓
Stockholm	78,0	↓
Jönköping	77,9	-
Dalarna	77,4	-
Riket	77,0	↓
Kronoberg	77,0	↓
Uppsala	77,0	↓
Skåne	76,9	↑
Riket utom länet	76,7	↓
Västra Götaland	75,6	↓
Östergötland	75,6	↓
Västmanland	74,8	↓
Västernorrland	74,3	↑
Södermanland	74,2	↑
Blekinge	74,1	↓
Örebro	72,4	↓
Gävleborg	71,2	↓

Pilarna i tabellerna relaterar till motsvarande värde våren 2012.
En pil som pekar upp avser att värdet är högre 2013 jämfört med 2012.
En pil som pekar nedåt avser att värdet är lägre 2013 jämfört med 2012.

Bilaga 3

Diagram 4. Andel (%) elever som är behöriga till yrkesprogrammen för olika kombinationer av elevers härkomst och föräldrars utbildningsnivå, våren 2012 riket

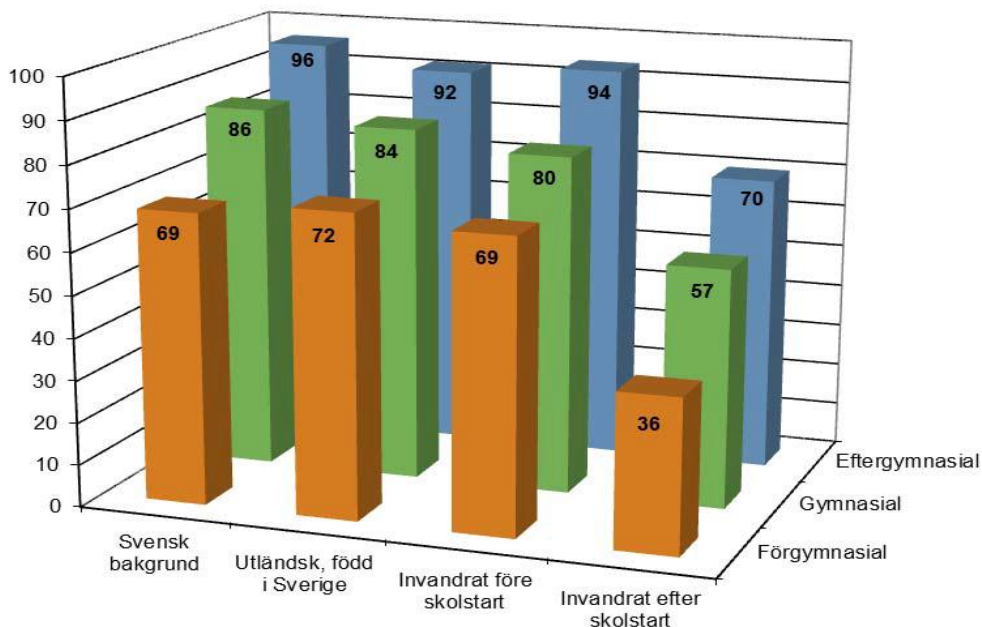
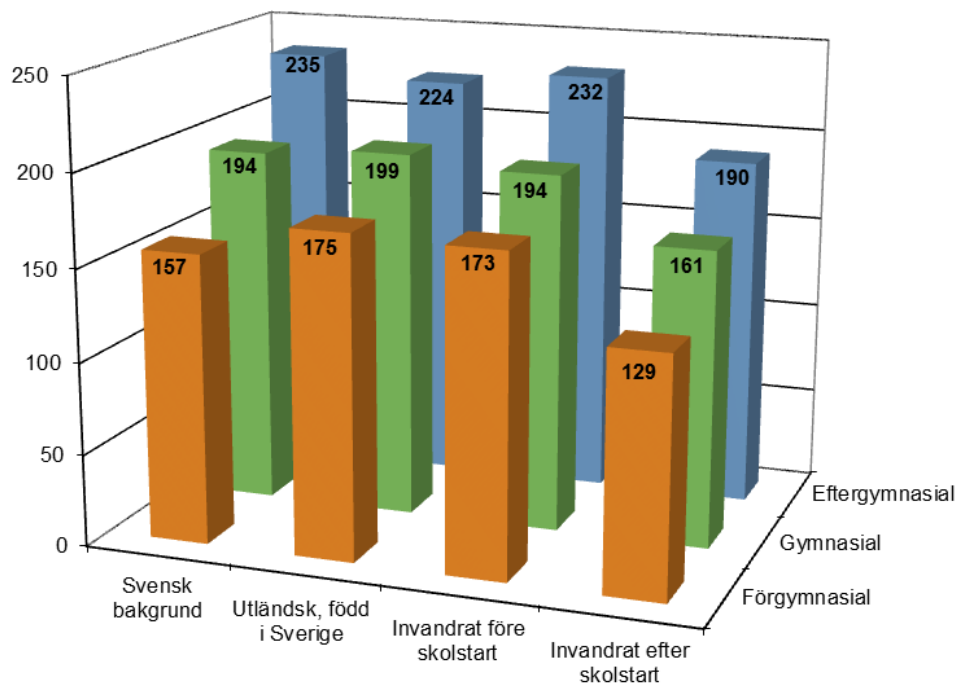

Diagram 5. Genomsnittligt meritvärde för olika kombinationer av elevers härkomst och föräldrars utbildningsnivå, våren 2012 riket

Källa: Skolverket

Diagram 4-5 är hämtade från "PM - En beskrivning av slutbetygen i grundskolan våren 2012" Skolverket 2012. <http://www.skolverket.se/publikationer?id=2898>